

Na podlagi 36. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/04) je Vlada Republike Slovenije na 94. redni seji dne 14.10.2004 pod točko 14 sprejela

OPERATIVNI PROGRAM RAVNANJA Z GRADBENIMI ODPADKI ZA OBDOBJE OD 2004 DO KONCA 2008

Obrazložitev vsebine operativnega programa

Operativni program izpolnjuje operacionalizacijo ciljev, ki jih na strateškem nivoju v okviru vsebin celovitega ravnanja z odpadki v Sloveniji podajata Nacionalni program varstva okolja (NPVO) in strateške usmeritve ravnanja z odpadki, in sicer v smislu izdelave načrtov za ravnanje s posameznimi vrstami odpadkov na ravni države.

Program ukrepov ravnanja z gradbenimi odpadki je pripravljen kot sektorski program NPVO oziroma celovitega operativnega program varstva okolja s področja ravnanja z odpadki. V prvem štiriletnem obdobju, od 2004 do 2008, je usmerjen v povečanje stopnje zbranih in predelanih (recikliranih) količin gradbenih odpadkov v Sloveniji in s tem prednostno v vzpostavitev in delovanje dobrega sistema zbiranja in predelave gradbenih odpadkov s prednostnim ciljem zmanjšanja količin gradbenih odpadkov, ki se danes odlagajo bodisi na odlagališčih odpadkov, bodisi nenadzorovano izven njih. Ponovna uporaba in recikliranje gradbenih odpadkov, ki omogoča uporabo pridobljenih materialov, ima tako prednost pred njihovim odstranjevanjem.

Program ukrepov obravnava tudi področje odstranjevanja gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest, in sicer prednostno glede zagotavljanja potrebnih odlagalnih zmogljivosti na odlagališčih za nenevarne odpadke.

Spremljanje in ocena izvajanja operativnega programa

Spremljanje in oceno izvajanja programa oziroma posameznih ukrepov iz programa se na dve leti izvaja z uporabo kazalnikov (indikatorjev), ki se določijo v povezavi z informacijskim sistemom in sistemom poročanja.

Povezava operativnega programa z drugimi programi

V primeru načrtovanih izdatkov iz proračuna RS za investicije ali državne pomoči pomeni ta operativni program dokument dolgoročnega razvojnega načrtovanja za del področja ravnanja z gradbenimi odpadki v vsebini kot določa uredba o podlagah in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 45/02), in sicer glede strateških ciljev, fizičnih in finančnih kazalcev, potrebnih za spremljanje njihovega uresničevanja in merjenja doseganja ciljev, usklajenega finančnega načrta s prikazom skupnih stroškov in virov financiranja (proračun, proračuni lokalnih skupnosti, zasebna sredstva, ipd.), predhodne napovedi učinkov njihovega uresničevanja, prikaza skladnosti ciljev z državnimi razvojnimi prioritetami in s strateškim gospodarskim razvojem Slovenije, razčlenitve institucionalnega okvira in organizacije izvajanja, vrednotenja in izvajanja, ter prikaza aktivnosti za uveljavitev načela partnerstva z lokalnimi partnerji in institucijami civilne družbe v postopkih priprave in izvajanja.

Pregled oznak in okrajšav

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje Ministrstva za okolje, prostor in energijo
EU	Evropska Unija
GCS	Gradbeni center Slovenije
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
IRSOP	Inšpektorat Republike Slovenije za okolje, prostor in energijo
MG	Ministrstvo za gospodarstvo
NPVO	Nacionalni program varstva okolja
MOPE	Ministrstvo za okolje, prostor in energijo
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ZGO-1	Zakon o graditvi objektov
ZVO-1	Zakon o varstvu okolja

1. Uvodne obrazložitve

V Sloveniji je osnovni sistem ravnanja z odpadki, ki nastanejo pri izvajanju gradbenih del (v nadaljevanju: gradbeni odpadki), tj. zbiranja, predelave in odstranjevanja gradbenih odpadkov, šele v vzpostavljanju. Obstoječi, v splošnem slabo sistemsko urejen sistem ravnanja z gradbenimi odpadki, je potrebno nadgraditi. Nadgradnja je potrebna v smislu vzpostavitve/postavitve optimalnega števila ustreznih objektov in naprav za zbiranje in predelavo gradbenih odpadkov ter končno odstranjevanje (odlaganje) preostanka predelave gradbenih odpadkov.

S tem bi se v obdobju naslednjih štirih let, tj. od 2004 do konca 2008, doseglo zadovoljiv nivo ločenega zbiranja na mestu nastanka in ponovne uporabe gradbenih odpadkov, snovne predelave (recikliranja) in uporabe pridobljenih gradbenih materialov, sežiganja oziroma uporabe kot goriva lesa v gradbenih odpadkih, ponovne uporabe gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov, uporabe preostanka predelave gradbenih odpadkov in gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov z vnašanjem v ali na tla v smislu ekološkega izboljšanja tal, ter odlaganja preostankov predelave gradbenih odpadkov, gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov in gradbenih odpadkov, ki vsebujejo trdno vezan azbest, na odlagališčih za nenevarne odpadke in odlagališčih za inertne odpadke.

2. Pravne in programske podlage za pripravo operativnega programa

2.1 Domače pravne in programske podlage

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 41/04; v nadaljnjem besedilu: ZVO-1), ki v 36. členu določa, da za izvedbo NPVO ministrstvo, pristojno za okolje, pripravi operativni program, v katerem se praviloma za obdobje štirih let razčlenijo cilji, usmeritve in naloge NPVO ali drugih aktov, in sicer v celoti ali na posameznem področju ali za posamezno vprašanje varstva okolja.
- Operativni program varstva okolja s področja ravnanja z odpadki opredeljujeta tudi Pravilnik o ravnanju z odpadki (Uradni list RS, št. 84/98, 45/00, 20/01, 13/03 in 41/04 – ZVO-1) ter podrobneje za ravnanje z gradbenimi odpadki Pravilnik o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 03/03, 41/04 – ZVO-1, 50/04 in 62/04 - popr).
- Nacionalni program varstva okolja (Uradni list RS, št. 83/99; v nadaljnjem besedilu: NPVO), ki v okviru programa ukrepov do leta 2003 navaja načrtovanje izdelave načrtov za ravnanje s posameznimi vrstami odpadkov na ravni države, lokalnih skupnosti in gospodarskih dejavnosti.
- Strateške usmeritve republike Slovenije za ravnanje z odpadki (EPA 1595) iz leta 1996, ki predstavljajo krovni strateški dokument na področju ravnanja z odpadki v Sloveniji, in so sestavni del NPVO.
- V okviru Državnega programa RS za prevzem pravnega reda EU do konca leta 2002 so med kratkoročnimi prednostnimi nalogami opredeljene tudi priprave nekaterih operativnih programov, katerih izdelava naj pospeši začetek izvajanja sprejetih programov in strategij.

2.2 Pravne in programske podlage EU

V skladu z zahtevami krovne EU direktive s področja ravnanja z odpadki, tj. okvirne direktive o odpadkih (75/442/EGS in dopolnjene 91/156/EGS) morajo države članice pripraviti nacionalni program ravnanja z odpadki, ki se v praksi sestoji iz dveh delov. Strategija rešuje

zadeve na splošnem nivoju, operativni program pa natančneje opredeljuje cilje za zagotovitev zahtev ter podaja ukrepe za doseganje ciljev.

Okvirna načela in zahteve o ravnanju z odpadki podajata okvirna direktiva o odpadkih iz leta 1975 in direktiva o nevarnih odpadkih iz leta 1991. Znotraj tega obstajata dve skupini "hčerinskih" direktiv; v prvo spadajo direktive, ki se "ukvarjajo" s posameznimi vrstami odpadkov (npr. za ravnanje z odpadnimi olji, embalažo in odpadno embalažo, izrabljenimi baterijami, ipd.) in v drugo direktive, ki se "ukvarjajo" z zahtevami po posameznih dovoljenjih in obratovanju objektov in naprav za ravnanje z odpadki (npr. za odlaganje, sežiganje, ipd.).

V pravnem redu EU na področju ravnanja z gradbenimi odpadki zaenkrat ne obstaja zavezujoč pravni akt. Kot enega relevantnih dokumentov tako lahko še danes razumemo in upoštevamo dokument Evropske Komisije iz začetka leta 2000¹, ki je nastal na podlagi posebej izdelanih strokovnih podlag². Za Slovenijo, kot članico EU, te smernice upravičeno lahko pomenijo eno boljših podlag za načrtovanje ravnanja z gradbenimi odpadki tudi v Sloveniji. Na njihovi podlagi je možno pričakovati, da bo regulativa v prihodnosti temeljila predvsem na:

- omejitvi ali prepovedi odstranjevanja katerekoli vrste gradbenih odpadkov,
- uporabi monoodlagališč za posamezne vrste gradbenih odpadkov,
- uporabi različnih ekonomskih ukrepov (npr. takse za odlaganje odpadkov) za promoviranje ponovne uporabe in recikliranja gradbenih odpadkov,
- finančni podpori raziskovalnim in razvojnim projektom s tega področja,
- uporabi prostovoljnih dogovorov med subjekti na tem področju (npr. med državo in gospodarskimi interesnimi združenji),
- standardih in normah za reciklirane materiale,
- razpoložljivosti zadostnega števila objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki, in
- omejitvah glede hrupa in emisij v zrak (prah), posebej v bližini urbanih območij.

Direktiva Sveta 87/217/EEC o preprečevanju in zmanjševanju okolja z azbestom ima za cilj preprečevanje in zmanjševanje onesnaževanja okolja z azbestom z namenom varovanja človekovega zdravja in okolja. Od držav članic EU zahteva, da omejijo emisije azbesta v zrak in vode in da sprejmejo posebne ukrepe za aktivnosti pri odstranjevanju ali rušenju objektov (zgradb) in prevozu ter dokončnem odstranjevanju odpadkov, ki vsebujejo azbest.

3. Pregled obstoječega stanja

3.1 Oblikovanje politike

Prve smernice za ravnanje z gradbenimi odpadki so podale strateške usmeritve iz leta 1996. V obdobju naslednjih 5 do 8 let, ko se je dejavnost gradbeništva ponovno razmahnila, na količine nastalih gradbenih odpadkov tako še vedno največ vplivajo in bodo vplivali tudi v naslednjem štiriletnem obdobju nacionalni program gradnje avtocest, program razvoja železnic, gradnje hidroelektrarn ter program obnove magistralnih in regionalnih cest. Dodatno se temu pridružujejo povečane gradnje novih stanovanjskih in najrazličnejših, predvsem, poslovnih centrov, praktično po vsej Sloveniji.

---

¹ Management of Construction and Demolition Waste, Working Document No. 1, European Commission, DG Environment, April 2000

² Construction and Demolition Waste Management Practices, and their Economic Impacts; Simonds, ARGUS, COWI and PRC Bouwcentrum, 1999

Temeljno strategijo in program ukrepov preprečevanja nastajanja odpadkov ter visoke stopnje snovne izrabe ter recikliranja odpadnih materialov kot osnovni način za doseganje obveznosti na področju odlaganja odpadkov je Vlada RS v aprilu 2004 postavila s sprejetjem operativnega programa odstranjevanja odpadkov za obdobje do konca leta 2008³.

Ukinitev proizvodnje in prometa z azbestnimi izdelki je Slovenija uredila s predpisom, ki ureja prepoved proizvodnje in prometa z azbestnimi izdelki v letu 1996 in s predpisom, ki ureja prepoved in omejitvah pri proizvodnji, dajanju v promet in uporabi azbesta in azbestnih izdelkov v letu 2001. Po letu 2003 se tako v Sloveniji srečujemo na področju azbesta le še z odpadki. Rekonstrukcije ali odstranitve objektov in vzdrževalna dela na objektih, instalacijah ali napravah, kjer se bodo odstranjevali materiali, ki vsebujejo azbest, ter zbiranje, prevoz in odstranjevanje – odlaganje odpadkov, ki vsebujejo azbest, bo vir onesnaženja, kjer se bodo lahko pojavljale možnosti onesnaževanja okolja z emisijami azbestnih vlaken.

3.2 Pravni red

Ravnanje z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih, podrobneje ureja Pravilnik ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 3/03, 41/04 – ZVO-1, 50/04 in 62/04 – popr.). Ta določa obvezna ravnanja z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih zaradi gradnje, rekonstrukcije, adaptacije, obnove ali odstranitve objekta, tj. za odpadke iz skupine odpadkov s klasifikacijsko številko 17 iz klasifikacijskega seznama odpadkov, določenega v predpisu, ki ureja ravnanje z odpadki (gradbeni odpadki). Za vsa ravnanja z gradbenimi odpadki, ki niso posebej urejena s tem pravilnikom, se uporablja predpis, ki ureja ravnanje z odpadki. Določbe pravilnika ne veljajo za zemeljski izkop, če se z zemeljskim izkopom ravna po predpisu, ki ureja obremenjevanje tal z vnašanjem odpadkov.

Za ravnanje z gradbenimi odpadki, ki vsebujejo azbest, je potrebno pri ravnanju z nastalimi odpadki upoštevati določila Pravilnika o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest (Ur.list RS, št. 105/00 in 41/04 – ZVO-1). Pri izvajanju del odstranjevanja ali rekonstrukcije objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah, kjer se odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest, pa mora se upoštevati določila Pravilnika o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji in odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah in napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest (Uradni list RS, št. 72/01 in 41/04 – ZVO-1).

Graditev objektov, ki obsega projektiranje, gradnjo in vzdrževanje objekta, krovno določa predpis o graditvi objektov, podrobne zahteve glede ravnanja z gradbenimi odpadki pri projektiranju pa določa Pravilnik o projektni in tehnični dokumentaciji (Uradni list RS, št. 66/04).

Obvezna ravnanja in druge pogoje za odlaganje odpadkov ter pogoje in ukrepe v zvezi z načrtovanjem, gradnjo, obratovanjem in zapiranjem odlagališč odpadkov ter po njihovem zaprtju določa Pravilnik o odlaganju odpadkov (Uradni list RS, št. 5/00, 41/04 – ZVO-1 in 43/04).

---

³ Operativni program odstranjevanja odpadkov s ciljem zmanjšanja količin biorazgradljivih odpadkov za obdobje do konca leta 2008 (Vlada RS, 22.04.2004)

Za drobljenje gradbenih odpadkov v premičnih napravah za predelavo in odstranjevanje odpadkov pa je treba upoštevati še določbe Pravilnika o predelavi in odstranjevanju odpadkov premičnih napravah (Uradni list RS, št. 54/03 in 41/04 – ZVO-1).

3.3 Organiziranost upravnih organov

Obstoječi upravni organi, pristojni za izvajanje zahtev s področja ravnanja z gradbenimi odpadki, že obstajajo, in sicer tako glede izdajanja gradbenih dovoljenj (Upravne enote oziroma MOPE za objekte državnega pomena) kot dovoljenj za ravnanje z gradbenimi odpadki (ARSO).

V skladu z zahtevami po poročanju iz Pravilnika o ravnanju z odpadki ima ARSO vzpostavljeno in vodi evidenco zbiralcev, predelovalcev in odstranjevalcev gradbenih odpadkov, izdaja dovoljenja za zbiranje, predelavo in odstranjevanje gradbenih odpadkov, vodi ter vzdržuje informacijski sistem glede poročanja o gradbenih odpadkih⁴.

Ustrezne pravne podlage za nadzor nad izvajanjem ravnanja z gradbenimi odpadki so inšpektorji, pristojni za varstvo okolja - IRSOP, pridobili prav z uveljavitvijo predpisa na tem področju. Prej je bil nadzor precej otežen, predvsem zaradi nedoločenih končnih dispozicij gradbenih odpadkov (npr. odlagališča niso sprejemala gradbenih odpadkov, predelovalci in zbiralci, ki so pridobili dovoljenja po predpisu o ravnanju z odpadki, niso izvajali dejavnosti zbiranja in predelave gradbenih odpadkov, ipd.). Pomembna je ugotovitev, da se je nadzor nad ravnanjem z gradbenimi odpadki okrepil prav z letom 2004, ko so nastopile dodatne zahteve s področja ravnanja z gradbenimi odpadki.

3.4 Organiziranost gospodarskih subjektov

3.4.1 Organiziranost gospodarskih subjektov, ki gradijo oziroma izvajajo gradbena dela (investitorji, izvajalci gradbenih del)

Večji gospodarski subjekti, ki delujejo v panogi gradbeništva, se danes večinoma združujejo v Združenju gradbeništva in industrije gradbenega materiala⁵ v okviru Gospodarske zbornice, kot krovne inštitucije slovenskega gospodarstva, del pa tudi znotraj Obrtne zbornice Slovenije.

3.4.2 Organiziranost gospodarskih subjektov, ki delujejo na področju ravnanja z gradbenimi odpadki

Po podatkih ARSO je bilo v prvi polovici leta 2004 v Sloveniji evidentiranih 22 gospodarskih subjektov, ki delujejo na področju ravnanja z gradbenimi odpadki. Večina od njih že razpolaga s predpisanimi dovoljenji za zbiranje in predelavo odpadkov (po postopkih R3, R4, R5 in R10), ostali so v fazi obravnave njihovih vlog, oziroma ustreznimi objekti in napravami.

Podrobna evidenca zbiralcev, predelovalcev in odstranjevalcev odpadkov pod klasifikacijsko številko 17: Gradbeni odpadki in odpadki pri rušenju objektov, je dosegljiva oziroma objavljena na spletnih straneh ARSO.

⁴ V poročilu za leto 2002 so podatki poročevalcev, ki so ARSO poročali o nastalih, zbranih, predelanih in odstranjenih količinah gradbenih odpadkov v letu 2002. Obstoječi sistem se bo v letu 2004 dodatno nadgradil, in sicer s poročanjem za leto 2003 kot to že zahtevajo tudi določila o poročanju iz predpisa, ki ureja ravnanje z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih.

⁵ GZS – Združenje gradbeništva in industrije gradbenega materiala, Dimičeva 13, Ljubljana

V spodnji preglednici je podan pregled stanja po posameznih območjih.

Območje	Število zbiralcev/predelovalcev	Število zbirnih/predelovalnih centrov
Pomurska	3	1
Podravska	5	4
Koroška	2	
Savinjska	5	6
Zasavska	1	1
Spodnjeposavska		
Jugovzhodna Slovenija	1	1
Osrednjeslovenska	5	2
Gorenjska	1	1
Notranjsko-kraška	1	1
Goriška	2	1
Obalno-kraška	2	1

3.5 Količine gradbenih odpadkov in obstoječi načini ravnanja z njimi

3.5.1 Količine odpadkov

Po ocenah iz devetdesetih let (Strateške usmeritve, 1996) je v Sloveniji v tistem času nastajalo okrog 4,5 milijona ton gradbenih odpadkov, tj. več kot 2 toni/prebivalca, kar je glede na podatke iz držav članic EU v zadnjih letih (od 500 do 800 kg/prebivalca) nekoliko pretirana vrednost. Kljub pospešenim aktivnostim v gradbeništvu v zadnjih letih (gradnja avtocest, ipd.) znaša realna ocena količin gradbenih odpadkov v Sloveniji verjetno blizu 2 milijonov ton, kar pomeni okrog 1 t gradbenih odpadkov/prebivalca letno oziroma od 500 do 600 kg/prebivalca gradbenih odpadkov nastalih pri gradnjah in rušitvah objektov visokih gradenj ter okrog dodatnih 300 do 400 kg gradbenih odpadkov nastalih pri gradnji inženirskih objektov, tj. zemeljskih izkopov, gradnji cest, ipd.

V preteklosti se je največ azbesta uporabljalo v proizvodnji azbestno-cementnih izdelkov. Podatki kažejo, da je kar približno četrtina individualnih stavb v Sloveniji še krita z azbestno-cementno kritino, glede na regijo pa pri tem izstopa Podravska regija, kjer je po ocenah še 30% individualnih stavb kritih z azbest-cementno kritino. Tudi dolžina še vgrajenih azbestno-cementnih vodovodnih cevi se glede na posamezna področja v Sloveniji razlikuje, v povprečju pa je vgrajenih še okoli 200 km teh cevi na upravno enoto. Od proizvedenih izdelkov, ki so vsebovali azbest, so nekateri trajno vgrajeni v objekte: brizgani ometi, izolacijska sredstva, lepila ali izolacijske mase. S podatkom, v koliko objektih ali napravah je še vgrajenih več kot 1.000 kg materialov, ki vsebujejo šibko vezani azbest, se ne razpolaga, čeprav je zakonska obveznost upravljavcev ali lastnikov takih naprav ali objektov, da tak objekt ali napravo prijavijo. Glede na azbestno-cementne proizvode dane na trg v obdobju 15 let, tj. od začetka 80-ih let (1982) do leta 1997, v količini okrog 530.000 ton, ter ob predpostavki, da je bilo do danes za okrog 40 % teh količin po uporabi že poskrbljeno, groba ocena kaže, da je na območju Slovenije možno v prihodnjih letih pričakovati še okrog 320.000 ton takih odpadkov.

Evidenco o ravnanju z gradbenimi odpadki, tj. o nastalih količinah ter o nadaljnjem ravnanju z njimi, v Sloveniji zaenkrat vodijo redka gradbena podjetja. Po podatkih (ARSO, december 2003) je iz poročil obstoječih zbiralcev, predelovalcev in odstranjevalcev gradbenih odpadkov težko ugotavljati realno stanje na tem področju, saj naj bi po njih npr. v letu 2002 nastalo »le«

nekaj čez 315.000 ton gradbenih odpadkov, zbralo naj bi se jih slabih 160.000 ton, predelalo blizu 70.000 ton in odstranilo slabih 60.000 ton. Za leto 2003 je možno pričakovati izboljšano evidenco, tudi zaradi »dviga praga« poročanja o nastalih odpadkih pri povzročiteljih z 80 na 10 ton/leto.

Tudi o gradbenih odpadkih, ki vsebujejo azbest (azbestno-cementni odpadki), se je v preteklosti poročalo slabo. Verjetno je velika količina teh odpadkov skrita med mešanimi gradbenimi odpadki, saj je bil ta odpadek do leta 2003 razvrščen kot nenevaren odpadek. S spremembo razvrstitve tega odpadka med nevarne in z osvestitvijo prebivalstva in izvajalcev del, da je azbest nevarna snov, se je količina teh odpadkov pri poročanju močno povečala. Po evidencah, s katerimi razpolaga ARSO, je v letu 2001 tako nastalo okrog 140 ton takih odpadkov, v letu 2002 pa je količina narasla že na preko 3.800 ton.

Ocena pričakovanih količin gradbenih odpadkov po posameznih območjih⁶ je podana v spodnji preglednici. Pri izračunu gradbenih odpadkih je kot osnova uporabljena poseljenost oziroma število prebivalcev po posameznih območjih, pri azbestno-cementnih odpadkih pa delež količin proizvodov, predvsem kritine na strehah individualnih hiš, danih na slovenski trg ter predvidene preostale količine (60%), za katere bo potrebno v naslednjih 15 letih po uporabi ustrezno poskrbeti.

	Gradbeni odpadki	Azbestno-cementni odpadki
Območje	Količine (ton/leto)	Količine (ton/leto)
Pomurje	125.000	2.800
Podravje (<i>Sp. Podravje⁷</i>)	325.000	5.900
Koroška	75.000	900
Savinjska (<i>Zg. Savinjska, Dravinjsko</i>)	250.000	3.300
Zasavska	50.000	500
Dolenjska	200.000	1.200
Osrednja Slovenija	500.000	3.500
Gorenjska	200.000	800
<i>Kraško-notranjsko</i>	50.000	900
Severna Primorska	125.000	1.200
Južna Primorska	100.000	200
Skupaj	2.000.000	21.200

3.5.2 Ravnanje z odpadki

Po grobih ocenah se v Sloveniji danes le do okrog 15% nastalih gradbenih odpadkov ponovno uporabi, medtem ko se ostale količine odlagajo na odlagališčih nenevarnih odpadkov, končajo kot zasipni material različnih zemeljskih depresij ali kako drugače. Primerjava razmerja med deležem predelave in odstranjevanjem, tj. sežiganja ali odlaganja, z EU oziroma nekaterimi državami članicami kaže (npr. EU povprečje: 30/70, Nizozemska: 90/10, Avstrija: 40/60, Luksemburg: 10/90), da je rezerve še precej.

3.6 Ugotovitev problemov

⁶ Upoštevaajoč zasnovano območij osnovnih omrežij centrov (I. in II. reda) za ravnanje z odpadki iz operativnega programa odstranjevanja odpadkov s ciljem zmanjšanja količin biorazgradljivih odpadkov za obdobje do konca leta 2008

⁷ *italic: center drugega reda*

V Sloveniji se je gradbene odpadke večinoma odlagalo na odlagališčih nenevarnih odpadkov ter v zadnjem času vse bolj v opuščeni gramoznicah na obrobju urbanih središč ali v drugih različnih zemeljskih depresijah. S temi zemljišči v večini primerov še vedno upravljajo, oziroma so v njihovi lasti, določena gradbena podjetja, ki so na teh področjih izrabljali mineralne surovine oziroma različne vrste kamenih agregatov. Vse pogosteje številni zasebniki nudijo ob plačilu odlaganje gradbenih odpadkov na njihovih zemljiščih.

Ključne ugotovitve problemov na področju ravnanja z gradbenimi odpadki so:

- nezadovoljiva vključitev problematike ravnanja z gradbenimi odpadki v vse faze graditve objektov, tj. pri načrtovanju gradnje (projektiranje), upravnih postopkih (pridobivanje gradbenih in uporabnih dovoljenj) in gradnji,
- nezadovoljiva okoljska ozaveščenost investorjev in izvajalcev gradbenih del glede obveznosti ravnanja z gradbenimi odpadki,
- nizka stopnja ločevanja na mestu nastanka gradbenih odpadkov (na gradbiščih je npr. ločevanje kovin ekonomsko upravičeno le, če se jih nabere dovolj, da jih prevzame zbiralec odpadkov),
- tehnična ustreznost obstoječih objektov in naprav za predelavo gradbenih odpadkov, ki sicer zagotavljajo dovolj kapacitet za predelavo, a so premalo izkoriščane,
- slaba povezava med predelovalci gradbenih odpadkov in potencialnimi odjemalci gradbenih materialov, kar se kaže predvsem v relativno nizki stopnji sprejemljivosti s strani trga zaradi nizkih cen naravnih agregatov in višjih cen recikliranih materialov,
- odlaganje gradbenih odpadkov na nelegalna odlagališča,
- pomanjkanje ekonomskih instrumentov za spodbujanje sprejemljivosti, raziskovanja in uporabe recikliranih materialov,
- problematika še preslabo vključena v postopke oddaje del z javnimi naročili (npr. javni razpisi pri državnih institucijah - DARS, občinah, ipd.) – legalna predelava gradbenih odpadkov, in s tem v povezavi pridobitev uporabnega dovoljenja ne glede na način rešitve ravnanja z gradbenimi odpadki,
- do sedaj ni bilo instrumenta, ki bi izvajalce del prisil v okolju bolj prijazno ravnanje z nastalimi gradbenimi odpadki.

4. Cilji operativnega programa

Prednostni cilji glede ravnanja z gradbenimi odpadki so opredeljeni z upoštevanjem hierarhije ravnanja z odpadki. Prednost je dana ločenemu zbiranju na izvoru in njihovi ponovni uporabi, snovni predelavi (recikliranju) in uporabi v smislu vnašanja v ali na tla kot postopka predelave za ekološko izboljšanje stanja tal, ter šele potem odlaganju kot zadnji, neizbežni obliki odstranjevanja.

Ključni cilj, ki se ga želi v obdobju naslednjih štirih let doseči, je vzpostavitev in delovanje učinkovitega sistema ravnanja z gradbenimi odpadki. To v prvi vrsti najprej pomeni zagotovitev jasnega pregleda stanja glede nastalih količin gradbenih odpadkov, ravnanja z njimi oziroma evidence subjektov v »verigi gradbenih odpadkov« ter s postavitvijo ustrezne mreže zbirnih centrov in centrov za predelavo gradbenih odpadkov s pripadajočimi objekti in napravami za njihovo snovno predelavo, doseči preusmeritev obstoječih količin, ki se danes odlagajo na odlagališča nenevarnih (največ komunalnih) odpadkov ali z nenadzorovanim odlaganjem ustvarjajo divja odlagališča, v evidentirane centre za predelavo gradbenih odpadkov. Pri tem se prednostno upošteva cilje in ukrepe iz nacionalne prostorske zasnove

celovitega ravnanja z odpadki, vključno z lokacijami odlagališč, in sicer kot to določa operativni program odstranjevanja odpadkov.

Z delovanjem učinkovitega sistema ravnanja z gradbenimi odpadki se bi doseglo:

- ločeno zbiranje na mestu nastanka in ponovno uporabo gradbenih odpadkov vsaj v višini okrog 30 % nastalih gradbenih odpadkov, in sicer prednostno opeke, kovinskih gradbenih odpadkov v elementarni obliki in lesa v gradbenih odpadkih, kot gradbenih odpadkov, ki nastajajo pri novogradnjah, rekonstrukcijah in rušenju (odstranitvi) gradbenih objektov,
- dosledno ločevanje odpadkov, ki nastanejo pri gradbenih delih in vsebujejo azbest, od ostalih gradbenih odpadkov, ki nastanejo pri izvajanju gradbenih del,
- snovno predelavo (recikliranje) in uporabo pridobljenih gradbenih materialov vsaj v višini okrog 40% nastalih gradbenih odpadkov, in sicer prednostno betona,
- sežiganje oziroma uporabo kot gorivo lesa v gradbenih odpadkih,
- ponovno uporabo gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov v višini okrog 40 % nastalih gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov, in sicer večinoma že na mestu nastanka, pri gradnji inženirskih objektov oziroma nizke gradnje, tj. kot polnilo pri gradnji,
- uporaba preostanka odpadkov predelave gradbenih odpadkov (okrog 10 %) in gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov (okrog 40 %) v smislu njihovega vnašanja v ali na tla kot postopka predelave odpadkov, in sicer za ekološko izboljšanje tal, tj. za zapolnjevanje naravnih depresij ali odkopnih prostorov površinskih kopov v okviru njihove sanacije,
- odlaganje neuporabnih preostankov odpadkov po predelavi gradbenih odpadkov (do 20 %) in gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov (do 20 %) na odlagališčih nenevarnih odpadkov in odlagališčih inertnih odpadkov,
- odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbestne odpadke – trdno vezanih azbestnih odpadkov, na odlagališčih nenevarnih odpadkov.

Na specifičnem področju odstranjevanja azbestnih odpadkov so še naslednji cilji:

- odpadke, ki vsebujejo šibko vezani azbest in se jih ne obdela s postopkom utrjevanja, se izvaža na odstranjevanje v tujino,
- pri odstranjevanju materialov, ki vsebujejo azbest, iz objektov, inštalacij in naprav se mora dela izvajati na način, da se bo preprečevalo oziroma čim bolj zmanjšalo emisije azbestnih vlaken v okolje, pri čemer se mora upoštevati tudi določila predpisov, ki zagotavljajo varovanje delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu,
- vzpostavitev registra stavb in naprav v Sloveniji, ki še imajo vgrajenih več kot 1.000 kg materialov, ki vsebujejo šibko vezani azbest.

Že v tem štiriletnem obdobju, še posebej pa kasneje v obdobju do 2010, pa je že prednostno potrebno izvajati tudi aktivnosti glede preprečevanja nastajanja gradbenih odpadkov, tj. predvsem v smislu izbiranja materialov pri graditvi objektov (posebej v zmanjševanju njihovega nevarnostnega potenciala), tehnik projektiranja, ipd.

5. Program ukrepov za doseganje ciljev

Ključni predpogoji za doseganje načrtovanih ciljev pri vzpostavljanju in delovanju učinkovitega sistema ravnanja z gradbenimi odpadki v naslednjem štiriletnem obdobju so:

- usklajena politika celovitega ravnanja z odpadki v RS, posebej glede upravljanja s prostorom, tj. izraba lokacij regijskih centrov za ravnanje s komunalnimi odpadki, posebej odlagališč preostankov komunalnih odpadkov, tudi za lokacije za ravnanje z gradbenimi odpadki, vključno z zagotavljanjem zmogljivosti za odlaganje preostankov predelave gradbenih odpadkov,
- zagotavljanje možnosti predhodne obdelave gradbenih odpadkov pred ponovno uporabo in predelavo oziroma recikliranjem,
- vzpostavitev celovitega informacijskega sistema o ravnanju z gradbenimi odpadki,
- preprečevanje diskriminacije gradbenih materialov, pridobljenih z recikliranjem gradbenih odpadkov, še zlasti zgolj zaradi njihovega izvora (izobraževanje projektantov, izvajalcev, ekonomski instrumenti).

Za doseganje ciljev glede ravnanja z azbestnimi odpadki bo potrebno izvesti sledeče ukrepe:

- priprava tehničnih navodil za izvajanje del odstranjevanja azbesta iz objektov in naprav, kadar se izvajajo dela manjšega obsega,
- obvezati upravljavce odlagališč nenevarnih odpadkov za zagotovitev potrebnih zmogljivosti za odlaganje trdno vezanih azbestnih odpadkov.

Pri pripravi programa ukrepov, ki je v tabelarični obliki prikazan v prilogi tega operativnega programa, je upoštevana postavitev ukrepov prednostno glede na posamezno aktivnost, na njo vezanega nosilca aktivnosti ter predvidenim rokom izvedbe. Kjer je možno, so podana načrtovana sredstva ter viri financiranja.

5.1 Oblikovanje politike ravnanja z gradbenimi odpadki

Prednostni ukrepi so posvečeni oblikovanju politike glede:

- izvajanja temeljnih načel ravnanja z gradbenimi odpadki, tj. ločevanja na izvoru in ponovni uporabi oziroma snovni predelavi (recikliranju), in sicer prednostno:
  - obvezni ponovni uporabi kovinskih gradbenih odpadkov v elementarni obliki,
  - obvezni predelavi oziroma odstranitvi lesa v gradbenih odpadkih v smislu njihovega sežiganja oziroma uporabe kot gorivo, in
  - uporabi gradbenih odpadkov, predelanih v gradbene materiale, kot polnila pri graditvi objektov,
- zmanjševanja odlaganja gradbenih odpadkov na odlagališča odpadkov brez predhodne obdelave, ob istočasnem poudarku na izrabi, predvsem že obstoječih, odlagališč nenevarnih in inertnih, ki zagotavljajo zmogljivosti za odlaganje preostankov odpadkov predelave gradbenih odpadkov in trdno vezanih azbestnih odpadkov, upoštevajoč pri tem optimalno mrežo objektov in naprav za zbiranje in predelavo gradbenih odpadkov kot npr.:
  - vzpodbujanje partnerstva med ključnimi akterji v sistemu ravnanja z gradbenimi odpadki, posebej zbiralci in predelovalci, in lokalnimi skupnostmi, posebej kar se tiče zagotavljanja primernih lokacij za načrtovanje in gradnjo objektov in naprav za zbirne centre oziroma centre za predelavo gradbenih odpadkov,
  - vključevanje gospodarskih subjektov s področja izkoriščanja mineralnih surovin, prednostno kamenih agregatov za potrebe gradbeništva v površinskih kopih (kamnolomih, peskokopih, gramoznicah), in sicer glede zagotavljanja primernih lokacij, ter skupno načrtovanje in gradnja zbirnih centrov oziroma centrov za predelavo gradbenih odpadkov,

- povezave z državno strategijo oskrbe s kamenimi agregati, prednostno z vidika ugotovitve vplivov delovanja sistema ravnanja z gradbenimi odpadki na potrebe po kamenih agregatih v prihodnosti,
- zagotavljanja spremljanja stanja in trendov v zvezi s tehnološkim razvojem na področju ravnanja z gradbenimi odpadki, zlasti v povezavi s trendom uporabe različnih vrst gradbenih materialov pri gradnji.

5.2 Pravna ureditev področja ravnanja z gradbenimi odpadki

Po ureditvi osnovne regulative na področju graditve objektov in ravnanja z gradbenimi odpadki, je nadaljnje aktivnosti prednostno treba usmerjati v spremljanje in sprejemanje standardov oziroma pripravo različnih tehničnih smernic (npr. v obliki priročnikov dobre prakse), posebej glede:

- načinov ravnanja z gradbenimi odpadki, tj. prednostno ločenega zbiranja in ponovne uporabe ter recikliranja,
- tehničnih zahtev za graditev in obratovanje objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki,
- kakovosti gradbenih materialov pridobljenih s predelavo gradbenih odpadkov,
- izbire materialov pri graditvi objektov.

5.3 Organiziranost upravnih organov

Doseganje načrtovanih ciljev prednostno zahteva od pristojnih upravnih organov (na Upravnih enotah, ARSO):

- dosleden pregled upoštevanja zahtev za projektiranje iz predpisov s področja graditve objektov glede ravnanja z gradbenimi odpadki pri izdajanju gradbenih dovoljenj ter izdaje uporabnih dovoljenj pred uporabo gradbenih objektov,
- izdajo dovoljenj za zbiranje, predelavo in odstranjevanje gradbenih odpadkov,
- vodenje evidenc zavezancev (investitorjev), ki so zavezani po predpisu o ravnanju z gradbenimi odpadki, oziroma zbiralcev, predelovalcev in odstranjevalcev gradbenih odpadkov,
- vodenje evidence objektov in naprav za zbiranje gradbenih odpadkov (zbirnih centrov) in objektov in naprav za predelavo in odstranjevanje gradbenih odpadkov,
- izdelava in ažurno dopolnjevanje mreže objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki,
- zagotavljanje sprotnega pregleda stanja in trendov v zvezi s tehnološkim razvojem na področju ravnanja z gradbenimi odpadki v smislu obnavljanja izdanih dovoljenj.

Pri nadzoru nad ravnanjem z gradbenimi odpadki je potrebno poskrbeti za ustrezno sektorsko delitev dela, in sicer v smer nadzora nad gradbenimi odpadki, ki se hranijo ali začasno skladiščijo na gradbiščih, s strani inšpektorjev, pristojnih za graditev.

5.4 Organiziranost gospodarskih subjektov, ki gradijo oziroma izvajajo gradbena dela (investitorji, izvajalci gradbenih del)

V okviru »verige subjektov pri graditvi objektov« so ključne obveznosti glede ravnanja z gradbenimi odpadki na investitorju. Ta mora, kot oseba, ki naroči graditev objekta ali jo sam izvaja, poskrbeti za odpadke, ki nastanejo pri izvajanju gradbenih delih, in sicer bodisi z zagotovitvijo oddaje gradbenih odpadkov zbiralcem ali neposredno predelovalcem oziroma

odstranjevalcem ali pa jih sam ponovno uporabi, predela ali odstranjuje, če ima dovoljenje za predelavo ali odstranjevanje.

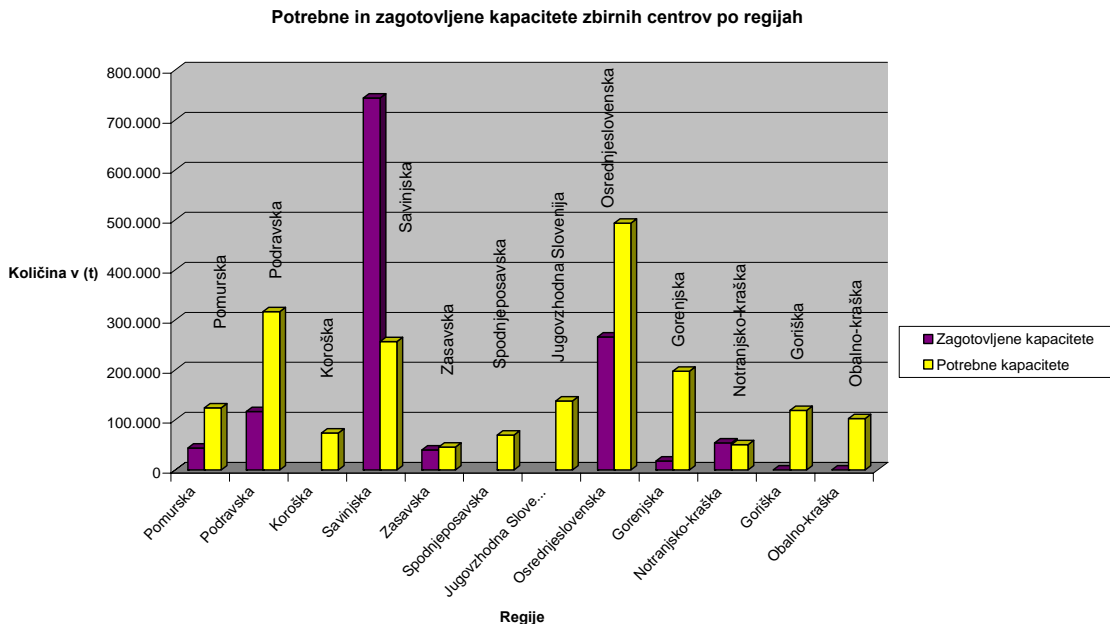
Za slovenske razmere je verjetno ključna že vključitev od 25 do 30 največjih slovenskih podjetij na področju gradbeništva, ki s svojim delovanjem lahko bistveno prispevajo k vzpostavitvi organiziranega sistema ravnanja z gradbenimi odpadki v Sloveniji.

Investitorji, pri katerih nastajajo pri gradbenih delih na gradbišču zaradi del, za katere ni treba pridobiti dovoljenja po predpisih o graditvi objektov, in količine nastalih gradbenih odpadkov ne presegajo najmanjših predpisanih (10. člen predpisa o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih), morajo sami zagotoviti odvoz in oddajo v zbirni center.

5.5 Organiziranost gospodarskih subjektov, ki delujejo na področju ravnanja z gradbenimi odpadki

Vsi zbiralci, predelovalci in odstranjevalci gradbenih odpadkov morajo za ravnanje z gradbenimi odpadki razpolagati z ustreznimi dovoljenji.

Obstoječe zmogljivosti objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki, predvsem zbirnih oziroma zbirno-predelovalnih centrov, pa tudi odlagališč za preostanke po predelavi, je potrebno prostorsko prilagoditi predvidenim količinam gradbenih odpadkov, ki nastajajo po posameznih območjih. Primerjava med zagotovljenimi in potrebnimi zmogljivostmi po posameznih območjih je prikazana na spodnji sliki.

5.6 Predvideni načini ravnanja z gradbenimi odpadki

5.6.1 Ločeno zbiranje gradbenih odpadkov po vrstah

Pri ločenem zbiranju gradbenih odpadkov je prednostno upoštevati naslednje:

- izvajalci gradbenih del na gradbišču hranijo ali začasno skladiščijo gradbene odpadke, ki nastajajo pri gradbenih delih, ločeno po vrstah gradbenih odpadkov,
- izvajalci gradbenih del ločeno od drugih odpadkov hranijo ali skladiščijo nevarne gradbene odpadke, in sicer tudi v primerih, če zaradi narave gradbenih del ni mogoče preprečiti mešanja posameznih vrst nevarnih gradbenih odpadkov med seboj ali z drugimi gradbenimi odpadki, ter jih oddajajo ločeno po posameznih vrstah neposredno zbiralcu, predelovalcu ali odstranjevalcu gradbenih odpadkov,
- pred rušenjem objekta se odstranijo vsi nevarni gradbeni odpadki iz skupine odpadkov s klasifikacijsko številko 17, če pri rekonstrukciji ali odstranitvi objekta ni mogoče preprečiti mešanja gradbenih odpadkov,
- izvajalci gradbenih del gradbene odpadke oddajo zbiralcu gradbenih odpadkov, če oddaje gradbenih odpadkov neposredno predelovalcu ali odstranjevalcu odpadkov v predelavo ali odstranjevanje ne zagotovijo sam.

5.6.2 Zbiranje gradbenih odpadkov

Zbiralec gradbenih odpadkov lahko zbira gradbene odpadke, ko pridobi dovoljenje za zbiranje gradbenih odpadkov. Zbiralec gradbenih odpadkov mora imeti najmanj en zbirni center. Za zbrane gradbene odpadke mora zagotavljati ponovno uporabo, predelavo in odstranjevanje ter o ravnanju z njimi voditi evidenco.

5.6.3 Ponovna uporaba gradbenih odpadkov

Ponovna uporaba gradbenih odpadkov se opredeli v načrtu gospodarjenja z gradbenimi odpadki, ki ga mora k projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja priložiti investitor, ki namerava odstraniti objekt, in sicer se gradbeni odpadki opredelijo glede na osnovne vrste materialov: beton, ploščice, opeka, keramika in materiali na osnovi sadre, gradbeni materiali na osnovi azbesta, les, steklo, plastika, asfalt, katran in katranirani izdelki, kovine, zemeljski izkop, izolirni materiali. Pri tem se navajajo količine gradbenih odpadkov, ki se bodo ponovno uporabili, z navedbo posameznih vrst odpadkov, namenom in predvidenim mestom uporabe.

Pri ponovni uporabi gradbenih odpadkov se upošteva zahteve predpisov s področja gradbenih proizvodov.

Pri uporabi gradbenih odpadkov kot npr. zemlje, zemeljskega izkopa ipd. v smislu njihovega vnašanja v ali na tla z namenom ekološkega izboljšanja stanja okolja je potrebno upoštevati specifične zahteve s področja obremenjevanja tal z vnašanjem odpadkov v ali na tla (glej predvidene načine predelave gradbenih odpadkov).

5.6.4 Predelava gradbenih odpadkov

Predelava lastnih gradbenih odpadkov:

- predelava lastnih nenevarnih gradbenih odpadkov na kraju nastajanja odpadkov.

Predelava drugih gradbenih odpadkov:

- predelava gradbenih odpadkov na kraju nastanka (gradbišče),
- predelava gradbenih odpadkov v centru za predelavo gradbenih odpadkov.

Predelava gradbenih odpadkov (preostankov predelave gradbenih odpadkov in zemeljskih izkopov) v smislu njihovega vnašanja v ali na tla zaradi izboljšanja ekološkega stanja tal, ki je dovoljena za:

- zemeljski izkop,
- odpadke, predelane v umetno pripravljeno zemljino,
- gradbene odpadke, predelane v gradbene materiale, ki se vnašajo kot polnilo pri graditvi objektov.

V spodnji preglednici je prikazana načrtovana okvirna porazdelitev potrebnih zmogljivosti uporabe gradbenih odpadkov, predvsem preostanka odpadkov predelave gradbenih odpadkov (okrog 10 %) in gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov (okrog 40 %) v smislu njihovega vnašanja v tla kot postopka predelave odpadkov, in sicer za ekološko izboljšanje tal, tj. za zapolnjevanje naravnih depresij ali odkopnih prostorov površinskih kopov v okviru njihove sanacije.

	Preostanek gradbenih odpadkov	Zemeljski izkop
Območje	Količine (ton/leto)	Količine (ton/leto)
Pomurje	7.500	20.000
Podravje (<i>Sp. Podravje</i> ⁸)	19.000	50.000
<i>Koroška</i>	4.500	12.000
Savinjska (<i>Zg. Savinjska, Dravinjsko</i>)	15.000	40.000
<i>Zasavska</i>	3.000	8.000
Dolenjska	9.000	22.000
<i>Spodnjeposavsko, Belokranjsko</i> ⁹	4.000	12.000
Osrednja Slovenija	30.000	80.000
Gorenjska	12.000	32.000
<i>Kraško-notranjsko</i>	3.000	8.000
Severna Primorska	7.000	20.000
Južna Primorska	6.000	16.000
Skupaj	120.000	320.000

Uporaba gradbenih materialov, pridobljenih z recikliranjem gradbenih odpadkov:

- uporaba gradbenih materialov, pridobljenih z recikliranjem gradbenih odpadkov, v smislu zahtev s področja gradbenih proizvodov,
- uporaba gradbenih odpadkov, pridobljenih z recikliranjem gradbenih odpadkov, kot polnilo pri graditvi objektov v smislu vnašanja odpadkov v ali na tla.

Predelava gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbestne odpadke, tj. recikliranje azbestno-cementnih gradbenih odpadkov, v katerih so odpadni azbestno-cementni gradbeni materiali, je prepovedano.

5.6.5 Odstranjevanje gradbenih odpadkov

Kot najpogostejša oblika odstranjevanja gradbenih odpadkov se tudi v bodoče uporablja njihovo odlaganje, in sicer prednostno le preostankov odpadkov po predelavi gradbenih odpadkov na odlagališčih za nenevarne ali inertne odpadke.

Odstranjevanje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo odpadni azbest (azbestni odpadki) se izvaja z odlaganjem na odlagališča ali sežiganjem v sežigalnicah odpadkov. Trdno vezane azbestne

⁸ *italic: center drugega reda*

⁹ *italic: center drugega reda za ravnanje z gradbenimi odpadki*

odpadke se odlaga na odlagališčih za nenevarne odpadke ali na odlagališčih za inertne odpadke. Tehnični pogoji oziroma zahteve za odlagališča so posebej prikazani v poglavju 5.7.

V spodnji preglednici je prikazana okvirna porazdelitev potrebnih zmogljivosti za odlaganje neuporabnih preostankov odpadkov predelave gradbenih odpadkov (do 20 %) in gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov (do 20 %) ter za odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbestne odpadke – trdno vezanih azbestnih odpadkov na odlagališčih nenevarnih odpadkov, in sicer v prvi preglednici po posameznih območjih ter v drugi preglednici po posameznih odlagališčih nenevarnih odpadkov po posameznih območjih.

	Preostanek gradbenih odpadkov	Azbestno-cementni odpadki
Območje	Količine (ton/leto)	Količine (ton/leto)
Pomurje	25.000	2.800
Podravje (Sp. Podravje¹⁰)	65.000	5.900
Koroška	15.000	900
Savinjska (Zg. Savinjska, Dravinjsko)	50.000	3.300
Zasavska	10.000	500
Dolenjska (Spodnjeposavsko, Belokranjsko¹¹)	40.000	1.200
Osrednja Slovenija	100.000	3.500
Gorenjska	40.000	800
Kraško-notranjsko	10.000	900
Severna Primorska	25.000	1.200
Južna Primorska	20.000	200
Skupaj	400.000	21.200

	Preostanek gradbenih odpadkov	Azbestno-cementni odpadki
Območje / Odlagališče	Količine (ton/leto)	Količine (ton/leto)
Pomurje		
Dolga vas	5.000	560
Ljutomer	3.750	420
Puconci	16.250	1.820
Podravje (Sp. Podravje)		
Dobrava	3.250	295
Gajke	16.250	1.475
Maribor	39.000	3.540
Pragersko	6.500	590
Koroška		
Mislinjska dobrava	6.000	360
Gortina - Muta	5.250	315
	Preostanek gradbenih odpadkov	Azbestno-cementni odpadki
Območje / Odlagališče	Količine (ton/leto)	Količine (ton/leto)
Lokavica	3.750	225
Savinjska (Zg. Savinjska, Dravinjsko)		
Bukovžlak	27.500	1.815
CEROSK	2.500	165
Podhom – Bočka	5.000	330
Strensko	7.500	495

¹⁰ *italic, bold: center drugega reda*

¹¹ *italic: center drugega reda za ravnanje z gradbenimi odpadki*

Tuncovec	5.000	330
Velenje	2.500	165
Zasavska		
Unično	10.000	500
Dolenjska (Spodnjeposavsko, Belokranjsko)		
Bočka	6.000	180
Globoko	6.000	180
Mozelj	4.000	120
Leskovec	24.000	780
Ribnica	? ¹²	?
Osrednja Slovenija		
Barje	80.000	2.800
Dob	10.000	350
Ostri vrh	5.000	175
Špaja dolina	5.000	175
Gorenjska		
Draga	8.000	160
Tenetiše	16.000	320
Kovor	4.000	80
Mala Mežaklja	12.000	240
Kraško-notranjsko		
Jelšane	2.500	225
Stara vas	3.500	315
Rakek	2.500	225
Sežana	1.500	135
Severna Primorska		
Dolga Poljana	5.000	240
Raskovec	3.750	180
Stara Gora	12.500	600
Volče	3.750	180
Južna Primorska		
Dvori - Koper	20.000	200

Izhodiščne vrednosti količin iz zgornjih preglednic pomenijo podlage pristojnemu upravnemu organu (ARSO) pri izdajanju odločb (dovoljenj) za odlaganje odpadkov, in sicer v povezavi z obveznostmi upravljavcev odlagališč nenevarnih odpadkov, ki so izvajalci javne službe odstranjevanja komunalnih odpadkov, da morajo na odlagališču zagotoviti odlagalno polje za preostanek predelave gradbenih odpadkov in gradbenih odpadkov iz zemeljskih izkopov, ter za odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbestne odpadke – trdno vezanih azbestnih odpadkov.

5.6.6 Ravnanje z odpadno embalažo

V okviru ločenega zbiranja gradbenih odpadkov po vrstah (poglavje 5.6.1) se na območju gradbišča posebej zagotavlja ločeno zbrana odpadna embalaža (glede na osnovno delitev odpadne embalaže večinoma nekomunalna odpadna embalaža). Njeno nadaljnje ravnanje, tj. predelava in odstranjevanje se zagotavlja v okviru izvajanja celovitega sistema ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji (npr. sistema Slopak).

5.7 Tehnični pogoji za objekte in naprave

¹² Osnovo za »delitev količin« po posameznih odlagališčih pomenijo načrtovane količine za posamezna območja iz prve preglednice na prejšnji strani. Pri tem se upošteva tudi možna »delitev količin« na morebitne centre drugega reda za ravnanje z gradbenimi odpadki, ki obstajajo na posameznih območjih.

5.7.1 *Predelava v zbirno-predelovalnih centrih*

Osnovni pogoji za obratovanje objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki se navedejo v ustreznih načrtih ravnanja z gradbenimi odpadki, iz katerih so razvidni podatki o vrstah in zmogljivostih objektov in naprav za zbiranje, prevažanje, predelavo in odstranjevanje,

in sicer:

- ločeno za zbirni center v načrtu zbiranja gradbenih odpadkov oziroma za center za predelavo v načrtu predelave gradbenih odpadkov, ali
- v primeru ene skupne lokacije za zbirno-predelovalni center v načrtu zbiranja in predelave gradbenih odpadkov.

Zbirni centri naj se praviloma nahajajo na isti lokaciji kot centri za predelavo gradbenih odpadkov, v vsakem primeru pa morajo biti ustrezno umeščeni v prostorske plane oziroma zanje izdano uporabno dovoljenje.

Centri za predelavo gradbenih odpadkov naj se praviloma nahajajo na isti lokaciji kot zbirni centri, v vsakem primeru pa morajo biti ustrezno umeščeni v prostorske plane oziroma zanje izdano uporabno dovoljenje.

Predelava gradbenih odpadkov se lahko izvaja tudi s premičnimi napravami (glej točko 5.7.5).

5.7.2 *Predelava v objektih in napravah na območju rudnikov*

Pod objekte in naprave za ravnanje z gradbenimi odpadki so mišljeni objekti in naprave, ki so locirani na območjih površinskih kopov, tj. znotraj rudniških prostorov, in sicer kamnolomov in peskokopov, ter so primarno namenjeni predelavi (obogatitvi) mineralne surovine in jalovine oziroma odpadkom, ki nastanejo pri izkoriščanju mineralne surovine, se pa glede na tehnologijo uporabljajo tudi za dejavnost ravnanja z gradbenimi odpadki. Pridobitev dovoljenj za izvajanje del v takih primerih praviloma ureja zakonodaja s področja rudarstva, razen za objekte, za katere je uporabno dovoljenje potrebno pridobitev v skladu s predpisi s področja graditve objektov. Za ravnanje z odpadki je potrebno pridobiti dovoljenja kot so določeni s predpisi s področja ravnanja z odpadki.

Osnovo za pripravo celovite vloge za izdajo dovoljenj, in sicer tako za zbiranje gradbenih odpadkov oziroma s tem povezanim zbirnim centrom za gradbene odpadke, kot za predelavo gradbenih odpadkov po postopkih R 5 (drobljenje, mletje, ipd.) in R 10 (vnašanje zemeljskega izkopa in/ali umetno pripravljene zemljine iz preostankov po predelavi gradbenih odpadkov po postopku R 5 in npr. zemeljskega izkopa), pomeni predhodna pridobitev dovoljenj po predpisih s področja rudarstva. To pomeni pridobitev dovoljenja za izvajanje del (48. člen ZRud) in pridobitev dovoljenja za uporabo objektov in naprav (55. člen ZRud), in sicer za izvajanje rudarskih del pri obogatitvi mineralnih surovin, tj. njihovi predelavi oziroma predelavi odpadkov, ki nastanejo pri izkoriščanju mineralnih surovin, upoštevajoč pri tem s tehnološkega vidika tudi možnosti ravnanja z gradbenimi odpadki, tj. zbiranja in predelave gradbenih odpadkov. V tem primeru gre za objekte in naprave v smislu zbirno-predelovalnega centra za gradbene odpadke, ki (običajno) sestojijo iz (skupnega) mesta za zbiranje gradbenih odpadkov (zbirni center), mesta za predelavo gradbenih odpadkov po postopku R 5 (predelovalni center: drobljenje, mletje, ipd.) in mest za predelavo gradbenih odpadkov po postopku R 10 (predelovalni center: priprava umetne zemljine iz preostanka gradbenih

odpadkov po postopku R 5 in npr. zemeljskega izkopa + območje sanacije kamnoloma, kjer se vnaša zemeljski izkop in/ali umetno pripravljeno zemljino v ali na tla). Ustreznost celovite rešitve, tako s tehnološkega kot okoljevarstvenega vidika, se doseže z revidiranim rudarskih projektom kot ga določa ZRud, ki nadalje pomeni podlage .

Predelavo gradbenih odpadkov se obravnava v okviru:

- predelave gradbenih odpadkov, običajno v sklopu izvajanja rudarskih del na obogatitvi (predelavi) mineralne surovine ali jalovine (rudarskega odpadka), za katero se pridobi dovoljenje za predelavo gradbenih odpadkov po postopku predelave odpadkov R 5,
- vnašanja zemeljskega izkopa in/ali umetno pripravljene zemljine (iz preostanka predelave gradbenih odpadkov po postopku R 5, zemeljskega izkopa in ostalih komponent) v okviru izvajanja rudarskih del pri sanaciji, običajno sproti sanaciji, površinskih kopov, za katero se pridobi dovoljenje za predelavo (gradbenih) odpadkov po postopku predelave odpadkov R 10.

5.7.3 Odlaganje na odlagališčih nenevarnih odpadkov

Preostanke odpadkov predelave gradbenih odpadkov se odlaga na odlagališčih nenevarnih odpadkov in odlagališčih inertnih odpadkov, in sicer se jih odlaga v skladu s predpisom, ki določa odlaganje odpadkov.

Odpadni azbest in obdelane šibko vezane azbestne odpadke se odstranjuje z odlaganjem na odlagališče nevarnih odpadkov. V kolikor pa so ti odpadki obdelani s postopki utrjevanja ali uničevanja azbestnih vlaken, se jih lahko odloži na odlagališča za nenevarne odpadke.

Trdno vezane azbestne odpadke in trdno vezane azbestno-cementne gradbene odpadke se lahko odstranjuje z odložitvijo na odlagališče za nenevarne odpadke.

Na odlagališču je treba azbestne odpadke odlagati na vnaprej določeno odlagalno polje za azbest, kjer ni obdelanih komunalnih odpadkov in obdelanih nenevarnih odpadkov z visoko vsebnostjo biološko razgradljivih snovi, ki mora biti vidno označeno in namenjeno samo odlaganju gradbenih odpadkov, ki vsebujejo trdno vezani azbest, in drugi trdno vezani azbestni odpadki. Dovoz do odlagalnega polja za azbestne odpadke mora biti urejen tako, da se odpadke lahko odloži neposredno s tovornega vozila v jamo ali jarek, kamor se odlaga azbestne odpadke. Če se azbestne odpadke stresa v jamo ali jarek z njegovega roba, je treba zagotoviti, da se odpadki ne raztresejo. Območje z odloženimi odpadki se mora dnevno prekrivati in pred vsakim kompaktiranjem tako, da se prepreči izpuščanje azbestnih odpadkov v okolje.

5.7.4 Sežiganje odpadkov ali uporaba odpadkov kot gorivo

Les v gradbenih odpadkih se prednostno uporabi kot gorivo.

Odstranjevanje azbestnih odpadkov se glede na njihovo vrsto, vsebnost organskih snovi in njihovo obdelavo izvaja lahko tudi s sežiganjem v sežigalnicah odpadkov, in sicer pri tem upoštevajoč določbe predpisa o sežiganju odpadkov.

5.7.5 Predelava in odstranjevanje gradbenih odpadkov v premičnih napravah

Naprave za predelavo oziroma selektivno tehnološko obdelavo gradbenih odpadkov so lahko tudi premične. Te praviloma lahko obratujejo na posameznem objektu, v stavbi ali na za ta

namen urejenem zemljišču največ šest mesecev oziroma v skladu z dovoljenjem izdanem po predpisu o predelavi in odstranjevanju odpadkov v premičnih napravah, kar pa ne velja za premično napravo, ki obratuje na lokaciji, ki je namenjena oziroma razpolaga z uporabnim dovoljenjem za predelavo gradbenih odpadkov.

Pri predelavi v premični napravah se upoštevajo zahteve predpisa o predelavi in odstranjevanju odpadkov v premični napravah.

Predelava ali odstranjevanje na premični napravi se sme pričeti, ko se pridobi dovoljenje ministrstva po predpisu, ki ureja ravnanje z odpadki. V dovoljenju se določi vrsto odpadkov, ki se jih predeluje ali odstranjuje, količino odpadkov in mesta, kjer premična naprava lahko izvaja predelavo ali odstranjevanje odpadkov, ter čas zadrževanja premične naprave na posameznem mestu. V dovoljenju za predelavo ali odstranjevanje odpadkov v premični napravi se določi tudi druge pogoje za ravnanje z odpadki, način postavitve premične naprave ter naprav za merjenje obremenjevanja okolja in pogoje v zvezi s posredovanjem izmerjenih podatkov o obremenjevanju okolja ministrstvu in javnosti. Upravljavec premične naprave mora navesti mesta predelave ali odstranjevanja odpadkov, kjer namerava predelovati ali odstranjevati odpadke, podatke o lastnikih stavb ali zemljišč in številke stavb iz registra stavb ali parcelne številke iz katastra zemljišč, če se predelava ali odstranjevanje odpadkov namerava izvajati na prostem.

Ključna dokumenta, ki ju mora izdelati predelovalec ali odstranjevalec, sta načrt ravnanja z odpadki in strokovno oceno o vplivih premične naprave na okolje. Načrt mora vsebovati naslednje podatke:

- navesti mesta predelave ali odstranjevanja odpadkov, koliko mesecev predvideva predelovalec ali odstranjevalec, da bo na eni lokaciji izvajali predelavo ali odstranjevanje. Poleg podatkov o lastnikih stavb ali zemljišč je potrebno navesti tudi številke stavb iz registra stavb ali parcelne številke iz katastra zemljišč, če se predelava ali odstranjevanje odpadkov namerava izvajati na prostem,
- podatki o odpadkih, ki se bodo predelovali ali odstranjevali (naziv odpadka, klasifikacijska številka, letna količina odpadkov)
- predvidenih postopkih predelave ali odstranjevanja,
- vrsti in zmogljivosti objektov in naprav in o tehnoloških postopkih in metodah,
- načinu obratovanja in izvajanju predpisanega obratovalnega monitoringa ter drugih oblik nadzora nad obremenjevanjem okolja,
- destinaciji predelanih odpadkov,
- ravnanju s preostanki odpadkov po izvedeni predelavi ali odstranjevanju in
- okoljevarstvenih ukrepih za preprečitev nenadzorovanih vplivov na okolje.

Strokovno oceno o vplivih obratovanja premične naprave na okolje vsebuje naslednje podatke:

- opis delov naprave, ki zagotavljajo njeno premičnost,
- opis pogojev za postavitve premične naprave na mesto predelave ali odstranjevanja odpadkov,
- opis nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi,
- podatke o emisijah,
- podatke o izpolnjevanju zahtev predpisa, ki ureja hrup strojev, ki se uporabljajo na prostem,
- podatke o izpolnjevanju zahtev predpisa, ki ureja emisije snovi v zrak iz motorjev z notranjim zgorevanjem, ki so vgrajeni v izven cestne premične stroje, če je v premično napravo vgrajen tak motor,

- opis naprav za merjenje emisij ter naprav za ugotavljanje obremenjenosti okolja kot posledice emisij iz premične naprave, in
- določiti, kakšna mora biti namembnost objekta ali stavbe, v kateri se bo izvajala predelava odpadkov skladno z določili ZGO.

5.7.6 Varstvo okolja

Za obratovanje naprave pri predelavi ali odstranjevanju gradbenih odpadkov je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

5.8 Nadzor

Aktivnosti na področju nadzora obsegajo prednostno:

- usklajeno delovanje inšpekcijskih služb s področja graditve objektov in s področja varstva okolja,
- nadzor nad zavezanci oziroma subjekti po zahtevah iz predpisa oziroma glede ravnanja z gradbenimi odpadki v skladu s pridobljenimi dovoljenji, s posebnim poudarkom na povzročiteljih,
- nadzor nad zbiralci gradbenih odpadkov z namenom, da se gradbeni odpadki prevzemajo pod predpisanimi pogoji,
- pregled tehničnih in drugih pogojev, ki jih morajo izpolnjevati sredstva, oprema, objekti ter naprave za predelavo gradbenih odpadkov.

5.9 Vključevanje ciljnih javnosti

V začetni fazi vzpostavljanja in delovanja organiziranega sistema ravnanja z gradbenimi odpadki so ključna ciljna javnost investitorji oziroma izvajalci gradbenih del. Brez njihovega organiziranega sodelovanja oziroma vključevanja ni mogoče računati na dobro delovanje sistema. Zato je potrebno, zlasti v okviru panožnih ustanov (Gradbeni center Slovenije) in združenj znotraj Gospodarske zbornice Slovenije, spodbujati priprave in izvajanje programov informiranja, svetovanja in izobraževanja.

Na področju projektiranja gradbenih objektov bo v bodoče igrala pomembno vlogo tudi Inženirska zbornica Slovenije (IZS), ki v okviru z zakonom predpisanih nalog skrbi tudi za strokovno izpopolnjevanje projektantov glede ravnanja z gradbenimi odpadki.

5.10 Informacijski sistem in poročanje

O vzpostavljenih evidencah glede ravnanja z gradbenimi odpadki, in sicer v okviru klasifikacijske skupine 17: Gradbeni odpadki in odpadki pri rušenju objektov, se že vodi informacijski sistem znotraj obstoječega celovitega sistema za področje ravnanja z odpadki, ki pa ga je potrebno še nadgraditi.

Za ažurno spremljanje stanja na tem področju, s poudarkom predvsem glede količin nastalih, zbranih in predelanih gradbenih odpadkov se vzpostavi in uporabi merljive kazalnike (indikatorje).

Ključni cilj pomeni čimprejšnja vzpostavitev in delovanje elektronskega poročanja v okviru celovitega sistema poročanja s področja ravnanja z odpadki.

6. Stroški

Stroške ravnanja z gradbenimi odpadki nosijo izključno povzročitelji gradbenih odpadkov, in sicer prednostno gospodarski subjekti s področja gradbeništva. Bolj kot za katerokoli vrsto odpadkov oziroma ravnanje z njimi namreč velja za predelavo gradbenih odpadkov upoštevanje načel tržnega mehanizma, kar je skladno tudi s smernicami Evropske skupnosti, ki na tem področju ni naklonjena ustvarjanju tržnih monopolov oziroma ravnanju z odpadki na način dodeljevanja koncesij.

Upoštevajoč ocene iz držav članic EU je tudi v Sloveniji v naslednjih letih možno grobo predvidevati stroške ravnanja z gradbenimi odpadki v višini od 2,5 do 3 % od prihodkov iz gradbene dejavnosti. Ob upoštevanju grobe letne ocene vrednostni gradbenih del na okrog 500 milijard SIT (v letu 2001 npr. okrog 460 milijard SIT¹³), bi stroški za ravnanje z odpadki na nacionalnem nivoju letno lahko znašali od 12,5 do 15 milijard SIT (od tega okrog $\frac{3}{4}$, ko je investitor pravna oseba, in $\frac{1}{4}$, ko je investitor fizična oseba) oziroma od 6.000 do 7.500 SIT/tono gradbenega odpadka.

Ekonomski ukrepi

Ravnanje z gradbenimi odpadki je dejavnost, kjer še posebej pride do izraza delovanje trga. Zato se država pri njegovem delovanju naj ne bi udeleževala z neposrednimi državnimi pomočmi (npr. subvencije, ipd.), temveč le z drugimi ekonomskimi instrumenti spodbuja predelavo gradbenih odpadkov ter uporabo s predelavo pridobljenih gradbenih materialov.

Taksa na odlaganje odpadkov

Vlada RS je s sprejetjem Uredbe o taksi za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (Uradni list RS, št. 70/01) določila višino, način obračunavanja, odmere in plačevanja takse za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih odpadkov. Taksa se plačuje za obremenjevanje okolja od odpadkov, odloženih na odlagališču za inertne, nenevarne ali nevarne odpadke. Ceno za enoto obremenitve tal določi Vlada RS s sklepom enkrat letno. Za obdobje od 1. julija 2004 do 28. februarja 2005 znaša cena obremenitve tal 0,51 SIT, kar pomeni višino takse 0,51 SIT za kg odpadkov, odloženih na odlagališče za inertne odpadke, 1,02 SIT za kg odpadkov, odloženih na odlagališče za nenevarne odpadke, in 5,1 SIT za kg odpadkov, odloženih na odlagališče za nevarne odpadke.

Viri iz državnih sredstev

Za izvajanje operativnega programa se v državnem proračunu, in sicer za naloge s področja oblikovanja politike oziroma priprave smernic za specifične tehnične zahteve na področju ravnanja z gradbenimi odpadki, zagotovijo sredstva v višini 6,0 milijonov SIT, od tega 4,0 milijonov SIT v letu 2005 in 2,0 milijona SIT v letu 2006.

7. Uporabljen literaturo

Nacionalni program varstva okolja (Uradni list RS, št. 83/99)

¹³ Statistični letopis RS 2003, Statistični urad RS

Strateške usmeritve ravnanja z odpadki v Sloveniji, 1996
Operativni program ravnanja z gradbenimi odpadki, Strokovne podlage, IBE, 2001
Management of Construction and Demolition Waste, Working Document No. 1, European Commission, DG Environment, april 2000
Construction and Demolition Waste Management Practices, and their Economic Impacts; Simonds, ARGUS, COWI and PRC Bouwcentrum, Končno poročilo Evropski Komisiji (DG XI), februar 1999
Popis prebivalstva 2002, Statistični uradi RS
Nacionalne smernice za azbest (1999)

Tabela: Program ukrepov na področju ravnanja z gradbenimi odpadki za obdobje od 2004 do konca 2008

Ukrepi za doseg ciljev	Nosilec	Rok	Ocena stroškov (v mio SIT letno)	Viri financiranja
Oblikovanje politike				
– priprava in sprejem operativnega programa	Vlada RS - MOPE	2004/II		
– spremljanje izvajanja operativnega programa	MOPE, Vlada RS	stalna naloga		
– analiza vplivov oskrbe s kamenimi agregati na delovanje sistema ravnanja z gradbenimi odpadki v Republiki Sloveniji	MOPE	2005	3,0 (2005)	DP (PP 1362)
Pravna ureditev				
– priprava smernic glede tehničnih navodil za kakovost gradbenih materialov pridobljenih s predelavo gradbenih odpadkov	MOPE	2004-2005	2,0 (2006)	DP (PP 1362)
– priprava smernic glede tehničnih zahtev za graditev objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki ter načinov ravnanja z njimi	MOPE	2004-2005	1,0 (2005)	DP (PP 1362)
Organiziranost upravnih organov				
– preveritev vsebine projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja za odstranitev objekta glede priložite načrta gospodarjenja z gradbenimi odpadki	UE, MOPE ¹⁴	stalno		
– preveritev vsebine projekta izvedenih del za pridobitev uporabnega dovoljenja glede priložite poročila gospodarjenja z gradbenimi odpadki	UE, MOPE ¹⁴	stalno		
– izdajanje dovoljenj za zbiranje, predelavo in odstranjevanje gradbenih odpadkov, vključno z odstranjevanjem azbesta iz objektov in naprav oziroma odlaganjem	ARSO	stalno		
– vodenje evidence zbiralcev, predelovalcev in odstranjevalcev gradbenih odpadkov	ARSO	stalno		
– vodenje evidence objektov in naprav za zbiranje gradbenih odpadkov (zbirnih centrov) in objektov in naprav za predelavo in odstranjevanje gradbenih odpadkov	ARSO	stalno		
– izdelava in letno ažuriranje mreže objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki,				
– zagotavljanje sprotne pregleda stanja in trendov v zvezi s tehnološkim razvojem na področju ravnanja z gradbenimi odpadki v smislu obnavljanja izdanih dovoljenj	ARSO	stalno		
– vzpostavitev registra stavb in naprav v Sloveniji, ki še imajo vgrajenih več kot 1.000 kg materialov, ki vsebujejo šibko vezani azbest.	ARSO	2008		
Organiziranost subjektov, ki gradijo				
– zagotovitev predpisanega ravnanja z gradbenimi odpadki, posebej glede: – ločenega hranjenja ali začasnega skladiščenja ločeno po vrstah gradbenih	investitor	30.06.2003 in naprej		

¹⁴ pri objektih državnega pomena

<ul style="list-style-type: none"> odpadkov, še zlasti nevarnih gradbenih odpadkov, – zagotovitev predelave ali odstranjevanja z oddajo gradbenih odpadkov zbiralcem, – neposredne oddaje gradbenih odpadkov predelovalcem ali odstranjevalcem – zagotovitev predpisanega ravnanja z gradbenimi odpadki pri odstranitvi objekta, posebej glede: <ul style="list-style-type: none"> – priložitve načrta gospodarjenja z gradbenimi odpadki k vlogi za pridobitev gradbenega dovoljenja 	investitor	1.1.2004 in naprej		
Organiziranost subjektov, ki ravnaajo z gradbenimi odpadki				
<ul style="list-style-type: none"> – uskladitev z novimi zahtevami s področja ravnanja z gradbenimi odpadki – zbiranje gradbenih odpadkov: <ul style="list-style-type: none"> – ureditev zbirnega centra, – zagotovitev ponovne uporabe ali odstranjevanja gradbenih, – vodenje evidence – predelava gradbenih odpadkov: <ul style="list-style-type: none"> – predelava lastnih nenevarnih gradbenih odpadkov na kraju nastajanja odpadkov – predelava tujih gradbenih odpadkov <ul style="list-style-type: none"> – predelava gradbenih odpadkov na kraju nastanka (gradbišče), – predelava gradbenih odpadkov v centru za predelavo gradbenih odpadkov 	<p>obstoječi zbiralci, predelovalci, odstranjevalci zбирalec</p> <p>predelovalci</p> <p>predelovalci</p>	1.1.2004 in naprej		
Sistem ravnanja z gradbenimi odpadki - mreža objektov in naprav				
<ul style="list-style-type: none"> – Vzpostavitev in delovanje sistema ravnanja z gradbenimi odpadki <ul style="list-style-type: none"> – zbirni centri za gradbene odpadke – centri za predelavo gradbenih odpadkov – objekti za odstranjevanje (preostankov) gradbenih odpadkov 	<p>zбирalec</p> <p>predelovalec</p> <p>odstranjevalec</p>			<p>G</p> <p>G</p> <p>G</p>
Nadzor				
<ul style="list-style-type: none"> – priprava programa usklajenega delovanja inšpekcijskih služb s področij graditve objektov in varstva okolja – nadzor nad zagotavljanjem zahtev glede ravnanja z gradbenimi odpadki, s prednostnim poudarkom: <ul style="list-style-type: none"> – glede uskladitve investitorjev novim zahtevam (rok: 30.06.2003) – glede prilagoditve obstoječih zbiralcev, predelovalcev in odstranjevalcev novim zahtevam (rok: 31.12.2003) 	<p>IRSOP (graditev, okolje)</p> <p>IRSOP (okolje)</p>	do 31.3.2004 vsako leto stalno		
Vključevanje ciljnih javnosti				
<ul style="list-style-type: none"> – priprava različnih tehničnih smernic (npr. v obliki priložnikov dobre prakse), posebej glede: 	GCS	stalna naloga		

<ul style="list-style-type: none"> – izbiranja materialov pri graditvi objektov, – načinov ravnanja z gradbenimi odpadki, tj. prednostno ločenega zbiranja in ponovne uporabe, – tehničnih zahtev za graditev in obratovanje objektov in naprav za ravnanje z gradbenimi odpadki, – kakovosti gradbenih materialov pridobljenih s predelavo gradbenih odpadkov. <ul style="list-style-type: none"> – priprava in izvedba organiziranega sodelovanja oziroma vključevanja subjektov s področja gradbeništva – zagotavljanje strokovnega izpopolnjevanja projektantov glede ravnanja z gradbenimi odpadki 	<p style="text-align: center;">GZS - panožna združenja</p> <p style="text-align: center;">IZS</p>	<p style="text-align: center;">stalna naloga</p> <p style="text-align: center;">stalna naloga</p>		
Informacijski sistem in poročanje				
<p>Zavezanci / pristojni organ (ARSO)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostava poročila o zbranih, predelanih in odstranjenih gradbenih odpadkih – vzpostavitev in uporaba merljivih kazalnikov za spremljanje stanja: količin nastalih, zbranih, predelanih in odstranjenih gradbenih odpadkov 	<p style="text-align: center;">zbiralec, predelovalec in odstranjevalec ARSO, SURS</p>	<p style="text-align: center;">vsako leto do 31.03. 01.01.2004 in stalno</p>		